

■ Πρωτομάρτυς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως

Ὁ ἀποκεφαλισμὸς τοῦ Κωνσταντίνου Μουρούζη*

† 4η Ἀπριλίου 1821

Ὁ Κωνσταντῖνος Μουρούζης, διερμηνέας τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, υἱὸς τοῦ βοεβόδα τῆς Μολδοβλαχίας Ἀλέξανδρου, πρωτομάρτυρας τῆς Ἐθνικῆς Παλιγγενεσίας, συνέδεσε τὸ ὄνομά του μὲ τὸν ἀπελευθερωτικὸ ἀγῶνα τοῦ ἔθνους τὸ 1821, ἀφοῦ ὅταν ἄρχισαν οἱ σφαγὲς τῶν Ἑλλήνων στὴν Πόλη, ἦταν τὸ πρῶτο θῦμα.

Ἀλέξανδρος
Μουρούζης.

Γεννήθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ ἦταν υἱὸς τοῦ Ἀλέξανδρου Μουρούζη († 1816), ἡγεμόνα τῆς Βλαχίας καὶ τῆς Μολδαβίας καὶ τῆς Ζωῆς Ροζέτι/Ρωσέτη. **Καταγόταν** ἀπὸ παλαιὰ φαναριώτικη οἰκογένεια, τὰ μέλη τῆς ὁποίας παραδοσιακὰ ἐλάμβαναν ὑψηλὲς θέσεις στὸν κρατικὸ μηχανισμό τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. **Παπποῦς** του ἦταν ὁ Κωνσταντῖνος Μουρούζης († 1787).

Ἐπῆρξε γνώστης τῶν προετοιμασιῶν ποὺ πραγματοποιοῦσε ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία, πιθανὸν ἀπὸ τὸ 1819, ἔτος ποὺ ἐξορίσθηκε στὴν Μυτιλήνη. **Στις** 23 ἢ 24 Φεβρουαρίου τοῦ 1821, πρὶν τὸν μεγάλο ξεσηκωμὸ, διορίσθηκε Μέγας Δραγουμᾶνος, θέση στὴν ὁποία παρέμεινε 40 ἡμέρες, ἐπειδὴ ἔπεσε θῦμα τῆς ἀπόφασης τοῦ σουλτάνου νὰ ἐκδικηθῇ τοὺς πιὸ ἐπιφανεῖς Ἕλληνες μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Πατριάρχη Γρηγόριο τὸν Ε΄.

* * *

Τὸ γεγονός τῆς κήρυξης τῆς Ἐπανάστασης στὴν Μολδοβλαχία, ἔγινε γνωστὸ στὴν Πύλη τὴν 1η Μαρτίου, ὅταν τῆς παραδόθηκε ἡ ἐπαναστατικὴ Προκήρυξη τοῦ Ὑψηλάντη.

Ὁ σουλτᾶνος Μαχμουτ Β' καὶ ἡ ὀθωμανικὴ κυβέρνησις ἔγιναν ἔξω φρενῶν ἀπὸ «τὴν προδοσίαν καὶ τὸ θράσος τῶν γκιαούρηδων».

Στὶς 3 Μαρτίου, ἀπέστειλε στὸ Πατριαρχεῖο φερμάνι, στὸ ὁποῖο ἀναφερόταν, ὅτι «**Ἡ** Ὑψηλὴ Πύλη, ἀφοῦ ἔμαθε σχετικὰ μὲ τὴν ἐξέγερση ὀρισμένων ἀπονενοημένων στὴν Μολδαβία, τοὺς λυπᾶται καὶ παρακινεῖ τὴν Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ νὰ συμβουλευσῇ τοὺς πιστοὺς ὑπηκόους τῆς κραταιᾶς αὐτοκρατορίας, ὑπὸ τὴν ποιμαντορίαν της, νὰ μὴν ἀποπλανηθοῦν καὶ περιπέσουν στὴν δίκαια καὶ ἀδυσώπητη ἀγανάκτηση αὐτῆς, καθὼς καὶ τῶν πιστῶν ὀθωμανῶν».

Ταυτόχρονα ἐκφραζόταν προφορικὰ ἡ ἐπιθυμία τῆς Πύλης νὰ ἐκδοθοῦν ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο ἀποφάσεις, μὲ τὶς ὁποῖες νὰ ἐνισχύεται τὸ φερμάνι τοῦ σουλτάνου.

Οἱ ἀφορισμοὶ καὶ ἡ ἐκδήλωση πλήρους ὑποταγῆς τῶν Ρωμιῶν τῆς Πόλης, τοὺς ἔσωσαν προσωρινὰ ἀπὸ τὸν κίνδυνο τῆς γενικῆς σφαγῆς.

Ὁμως, ὅταν ἔφθασαν τὰ νέα γιὰ τὸν ξεσηκωμὸ καὶ τὸν Μοριά, ὁ σουλτᾶνος, πνέων τὰ μένεα ἐναντίον τῶν ἐπαναστατῶν, ζήτησε ἀπὸ τοὺς ὑπουργοὺς του στὸ Σουλτανικὸ Συμβούλιο ἐκδίκηση μὲ ἄφθονο χριστιανικὸ αἷμα.

Τὸ πληροφορεῖται ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος Ε' ὑπὸ τοῦ Διβανίου, καὶ τὸ ἀπόγευμα τῆς ἡμέρας ἐκείνης, τῆς Κυριακῆς 4 Ἀπριλίου 1821, ἐπισκέπτεται μὲ κάθε προφύλαξιν τὸν Μουρούζη στὸ σπίτι του στὰ Θεραπειά, τὸν ἐνημερώνει γιὰ τὶς τρομερῆς ἀποφάσεις τοῦ Σουλτανικοῦ Συμβουλίου καὶ τὸν συμβουλεύει νὰ φύγει ἀπὸ τὴν Πόλη μὲ τὴν οἰκογένειάν του: «**Ἄ**φετέ με νὰ πληρώσω ἐγὼ τὴν ἐκδίκησιν τοῦ τυράννου. **Εἶ**μαι γέρον, καταβαίνων τὸν τάφον. **Τὸ** σχῆμα μου, ἡ λειτουργία μου, μὲ καλοῦσιν εἰς θυσίαν ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου. **Σ**ωθεῖτε ὁμως ἐσεῖς, διότι ἔχετε καὶ ἡλικίαν καὶ ἰκανότητα καὶ θέσιν κοινωνικὴν, νὰ ὑπηρετήσετε τὴν Πατρίδα».

Ὁ Μουρούζης ἀρνήθηκε, λέγοντας πῶς ἂν φύγει θὰ ἀποβῆ αὐτὸ σὲ βάρος τῶν ἄλλων καὶ θὰ ἀκολουθήσει μεγάλη σφαγή. **Ὁ** Πατριάρχης δακρυσμένος εὐλόγησε τὸν Μουρούζη, τὸν ἀσπᾶστηκε καὶ ἔφυγε.

* * *

Κάποιος ἐγκάθετος, ἐνῶ ὁ Μουρούζης μετέβαινε στοῦ γραφείου τοῦ ὑπουργοῦ Ρεῖς, τὸν πλησιάζει καὶ τοῦ παραδίδει δῆθεν ἐμπιστευτικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Ἀλέξανδρου Ὑψηλάντη, πλαστή, μὲ τὴν ὁποία τὸν ἐνοχοποιοῦν! Ὁ Μουρούζης ἀντιλαμβάνεται τὴν σκηνοθετημένη παγίδα καὶ καθῶς μπαίνει στοῦ γραφείου τοῦ Ρεῖς διαμαρτύρεται γιὰ τὴν ἐπιβουλή. Ὁ Ρεῖς, ἀφοῦ τὸν ἠρέμησε, τοῦ εἶπε νὰ πάει στοῦ σπίτι του νὰ ἡσυχάσει...

Μόλις ὅμως βγήκε ἀπὸ τὸ ὑπουργικὸ γραφεῖο, ἐμφανίστηκε ὁ σουλτᾶνος Μαχμούτ, ὁ ὁποῖος διέταξε τὸν δῆμιο πού τὸν ἀκολουθοῦσε νὰ τὸν ἀποκεφαλίσει ἀμέσως διὰ πελέκως. Ὁ Μουρούζης φώναξε τότε στὰ τουρκικὰ μὲ ἀκατάβλητο θάρρος: «**Σουλτᾶνε** αἰμοβόρε, σουλτᾶνε ἄθλιε! **Πλησιάζει** ἡ ὥρα σου! Ὁ Θεὸς καὶ τὸ Γένος θὰ σὲ τιμωρήσουν!».

«**Ἀπεκεφαλίσθη** ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς θέσιν “Μπάμπι Χαμαϊοῦν”, ὁ μπεϊζαδὲς (Φαναριώτης μὲ καταγωγὴ ἀπὸ τὴν Τραπεζοῦντα τοῦ Πόντου) Κωνσταντῖνος Μουρούζης, (Μεγάλος Δραγουμᾶνος τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας). **Ταντοχρόνως** δ’ ὑπέστησαν τὸν διὰ κρεμάλας θάνατον οἱ Δ. Παπαρρηγόπουλος ἐκ τοῦ παραθύρου τῆς οἰκίας του καὶ Ἀντώνιος Τσουρᾶς πρὸ τῆς οἰκίας του, ἐθανατώθησαν δὲ δεκαοκτῶ ἄλλοι εἰς διάφορα ἄλλα μέρη».

Ένας ἐξ αὐτῶν ἦταν ὁ ἀδελφός του Νικόλαος, δραγουμᾶνος τοῦ Στόλου, ἡλικίας μόλις 30 ἐτῶν (1791-1821).

Λίγες ἡμέρες ἀργότερα, στίς 10 Ἀπριλίου 1821, ἀκολούθησε ὁ ἀπαγχονισμὸς καὶ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ε’.

* * *

Ὁ ἀπαγχονισθὴς Κωνσταντῖνος Μουρούζης εἶχε δύο πανέμορφες κόρες: τὴν Μαρία Μουρούζη-Ὑψηλάντη, νύμφη τοῦ Ἀλέξανδρου Ὑψηλάντη (σύζυγο τοῦ ἀδελφοῦ του Γεωργίου) καὶ τὴν Ζωή, ἡ ὁποία παντρεύτηκε τὸν Ἀλέξανδρο Σούτσο. **Καὶ** οἱ δύο ὑπῆρξαν στενὲς συνεργάτιδες τῆς Βασίλισσας Ἀμαλίας καὶ συνέβαλαν οἰκονομικὰ στὴν δημιουργία καὶ τὴν ἀνέγερση τοῦ Ἀμαλίου Ὁρφανοτροφείου Ἀθηνῶν στὴν ὁδὸ Ἡρώδου Ἀττικοῦ.

Κωνσταντῖνου Μουρούζη
τοῦ ὑπὲρ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος ἡμῶν
εὐκλεῶς ἀγωνισαμένου
ἐν τοῖς ἱεροῖς τοῦ Ἔθνους ἡμῶν ἀγῶσιν,

Αἰωνία ἡ μνήμη!

(*) Βλ. <https://cognoscoteam.gr>. Τοῦ Τάσου Κ. Κοντογιαννίδη. • Ἐπιμέλ. ἡμετ.